

Hemşirelik Öğrencilerinin Profesyonel Değerleri ve Kariyer Planları**Professional Values and Career Plans of Nursing Students**

Seda ÇETİN AVCI¹, Gülşen IŞIK², Nuray EGELİOĞLU CETİŞLİ³, Didem ÜŞÜMEZ⁴, Büşra ŞENCANDAN⁵, Ceren BEKTAŞ⁶

ÖZ

Amaç: Bu çalışmanın amacı hemşirelik öğrencilerinin profesyonel değerleri ile kariyer planları arasındaki ilişkiyi incelemek ve etkileyen faktörleri değerlendirmektir.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel tipteki bu çalışma, İzmir’de bir devlet üniversitesinin hemşirelik lisans programının üçüncü ve dördüncü sınıfında öğrenim görmekte olan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 324 öğrenci ile yürütülmüştür. Veriler, araştırmacılar tarafından yüz yüze görüşme yöntemi ile Birey Tanıtım Formu, Hemşirelerin Profesyonel Değerleri Ölçeği-Revize ve Kariyer Geleceği Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, Mann-Whitney U, Kruskal Wallis, bağımsız gruplarda t testi, varyans analizi ve korelasyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 21,88±1,25 yıl olup, %53,4’ü dördüncü sınıf, %73,5’i kadın, %53,4’ünün ailesinde sağlık personeli vardır, %63’ü hemşirelik bölümünü isteyerek seçmiş ve %56,2’si hemşireliği birinci sırada tercih etmiştir. Hemşirelik bölümünü isteyerek seçen öğrencilerin Hemşirelerin Profesyonel Değerleri Ölçeği ve Kariyer Geleceği Ölçeği toplam puan ortalamaları istemeyerek seçen öğrencilere göre daha yüksektir (p=0,005; p=0,000). Ailesinde veya akrabalarında sağlık personeli olan (p=0,041) ve hemşirelik mesleğini sevdiği için hemşirelik bölümünü tercih eden (p=0,000) öğrencilerin Kariyer Geleceği Ölçeği toplam puan ortalamaları daha yüksektir. Mezuniyet sonrasında yönetici olarak çalışmak isteyen hemşirelik öğrencilerinin Hemşirelerin Profesyonel Değerleri Ölçeği toplam puan ortalaması (p=0,042), akademisyen olmak isteyen öğrencilerin ise Kariyer Geleceği Ölçeği toplam puan ortalaması en yüksek düzeydedir (p=0,000). Öğrencilerin Hemşirelerin Profesyonel Değerleri Ölçeği toplam puan ortalaması ile Kariyer Geleceği Ölçeği toplam puan ortalaması arasında pozitif yönde zayıf ilişki vardır (p<0,05).

Sonuç: Öğrencinin sahip olduğu fedakârlık, eşitlik, özgürlük, insan onuru, adalet vb. profesyonel değerler, mezuniyet sonrası kariyerini planlamasında ve mesleki sosyalleşme sürecinde önemli bir faktördür. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre mesleği isteyerek ve severek tercih etme hem profesyonel değerlerin kazanılmasında hem de kariyer planlamasında etkilidir. Bu nedenle üniversite adaylarına hemşirelik mesleğinin değerleri ve geleceği tanıtılmalı, lisans eğitiminde ilk yıllardan itibaren hemşirelik öğrencilerine mesleğin profesyonel değerlerinin kazandırılması hedeflenmelidir.

Anahtar kelimeler: Hemşirelik öğrencileri, Kariyer planı, Profesyonel değerler

ABSTRACT

Aim: The aim of this study is to examine the relationship between the professional values of nursing students and career plans and to evaluate the factors that affect them.

Material and Method: This descriptive and cross-sectional study was conducted with 324 students who were studying in the third class and senior of a nursing undergraduate program at a state university in Izmir and who agreed to participate in the study. The data were collected by the researchers using the Individual Characteristics Form, the Nurse’s Professional Values Scale-Revision and the Career Future Scale with face-to-face interview method. Evaluation of the data were used Descriptive statistics, Mann-Whitney U, Kruskal Wallis, Independent-Samples T test, variance analysis and correlation analysis.

Results: The mean age of the students who participated in the study was 21.88 ± 1.25 years, 53.4% of the students

Geliş Tarihi/Received: 09.07.2018

Kabul Tarihi/Accepted: 02.12.2018

¹İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, orcid.org/00000002-3099-4953

²İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, orcid.org/00000002-0270-2415

³İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, orcid.org/00000001-6194-3131

⁴İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Hemşirelik Bölümü Lisans Öğrencisi, orcid.org/00000002-6541-1180

⁵İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Hemşirelik Bölümü Lisans Öğrencisi, orcid.org/00000002-6910-5711

⁶İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Hemşirelik Bölümü Lisans Öğrencisi, orcid.org/00000002-4966919X

Sorumlu yazar /correspondence: Seda ÇETİN AVCI, Araştırma Görevlisi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Havaalanı Şosesi Cd. Aosb No:33 D:2, 35620 Çiğli/İzmir, sedactn13@gmail.com

are senior, 73.5% are women, 53.4% of them have health personnel in the family, 63% had voluntarily chosen the nursing department and 56.2% preferred the department as the first choice. They stated that 41.1% of the students prefer to have a nursing profession because they like it and 42.5% of them want to work as a clinical nurse postgraduation. The Nurse's Professional Values Scale and Career Future Scale mean total score of students who voluntarily choose the nursing department were found to be higher than those of students who did not ($p=0.005$; $p=0.000$). The students who have health personnel ($p = 0.041$) in their family or relatives and students who prefer nursing department because they like nursing profession ($p = 0.000$) have higher mean total scores on the Career Future Scale. The Nurse's Professional Values Scale ($p=0.042$) and Career Future Scale ($p=0.000$) total score mean of the nursing students who wanted to work as a supervisor postgraduation and who want to become academicians were the highest. There was a poor positive correlation between the mean scores of Nurse's Professional Values Scale and the mean score of Career Future Scale ($p < 0.05$).

Conclusion: The professional values such as sacrifice, equality, freedom, human dignity and justice that the student possesses are an important factor in planning career postgraduation and in the process of professional socialization. According to the findings obtained from the research, preferring to profession voluntarily and gladly is effective both in acquiring professional values and in career planning. For this reason, the values and future of the nursing profession should be introduced to the candidates of the university, whereas in undergraduate education, nursing students need to acquire the professional values of the profession from the first years.

Keywords: Nursing students, Career plan, Professional values

Giriş

Hemşirelik mesleği; hastalık ve sağlık durumunda bireyin, ailenin ve toplumun sağlığının korunması ve güçlendirilmesi ile ilgilenen profesyonel bir sağlık disiplini (1,2). Profesyonellik kavramı, bireyin sahip olduğu mesleğini önemseyerek etik ilkeler çerçevesinde mesleğini yapmayı, mesleğini icra ederken insanlara yardım etme isteği ile motive olmayı, örgütlenmeyi, karar verme becerisi ve kararların sorumluluğunu alabilmeyi gerektirir (3,4). Altıok ve Üstün (5) tarafından profesyonellik terimi “bireyin vicdan, dürüstlük, saygı, içtenlik gibi olumlu kişisel niteliklerin temelinde hemşireliğe özgü bilgi, otonomi, politik farkındalık, topluma hizmet etmeye gönüllülük, bilimsel çalışmalar yapma, ekip, örgütlenme gibi mesleki kimlik için gerekli olan bazı değerlerin içselleştirildiği ve bunların bireyin davranışlarında görünür hale gelme süreci” olarak tanımlanmıştır.

Profesyonel olmak birtakım değerlere sahip olmayı gerektirmektedir. Literatürde birçok tanımı mevcut olan değerler kavramı bireyin yaşamı anlamlandırma biçimine göre gösterdiği davranış normu, benimsediği inançlar ve idealler olarak (6) ya da bireyin yaşamında karar verirken önem verdiği ilke ve standartlar (7) olarak tanımlanmaktadır. Lin ve Wang'ın (8) tanımına göre ise, kişisel deneyimler sonucu öğrenilen temel davranış kalıplarıdır. Değerler, neyin doğru, iyi ya da önemli, önemsiz olduğu konusunda

benliğimizde yer alan ve süreklilik gösteren bir görüştür (9,10). Temeli yaşamın ilk evrelerinde ailede atılmaya başlayan değerler sistemi, zamanla bireyin içinde bulunduğu çevrenin, toplumun ve eğitimin etkisiyle gelişir, şekillenir. Kazanılan tüm değerler birbiri ile etkileşim halinde olup bireyin hayatına, davranışlarına rehberlik eder (9,11,12,13).

Bir hemşirenin estetik, fedakârlık, eşitlik, özgürlük, insan onuru, adalet ve hakikat olmak üzere yedi temel değere sahip olması gerekir (14,15). Hemşirelikte değerler, kaliteli bir hemşirelik bakımı verme konusunda ve karar verme yeteneğinin gelişmesi açısından önemlidir (16). Hemşireler kendi değerlerini ve bu değerlerin bakım verdikleri bireylere etkilerini bildikleri sürece anlamlı, saygılı ve etkili bakım verebilirler (17). Mezuniyet sonrası hemşirelerin

bakımı en etkin biçimde verebilmesi için hemşirelik felsefesini, ne yaptığını, niçin yaptığını anlaması ve profesyonel hemşireliğe uygun bilgi, beceri ve davranışları kazanması gereklidir (18). Hemşireliğin etik değerlerine sahip çıkan, otonomisi yüksek ve bilimsel gelişmeleri takip eden profesyonel hemşireler, hasta bakım kalitesinin artmasını sağlamaktadır (19). Öğrencinin sahip olduğu profesyonel değerler, öğrencinin mezuniyet sonrası kariyer planlamasında ve mesleki sosyalleşme sürecinde de etkili olacaktır. Türk Dil Kurumu'na (20) göre kariyer, bir meslekte zaman ve çalışmayla elde edilen aşama, başarı ve uzmanlık olarak tanımlanmaktadır. Kariyer seçimi, bireyin yaşamı boyunca üstlendiği iş rolüne ilişkin beklentilerini, arzularını gerçekleştirebilmesi için gerekli bilgi, beceri, yetenek ve motivasyonla donatılarak ilerlemesinin sağlanmasıdır. Aynı zamanda kariyer seçiminde, bireyin kişiliği, özellikleri, yetenekleri ve geleceği için en iyi ve tatmin edici olanı seçme söz konusudur. Kariyer seçimi, bir bireyin hayatında en zor ve önemli kararlardan biridir (21,22). Kariyer seçimi, statik bir süreç olmayıp gelişim sürecinin bir parçasıdır (23). Bireyin sosyal geçmişi, ebeveynleri ile ilişkisi, ailesinin toplumsal ve ekonomik düzeyi ve eğitim durumu, içinde yer aldığı çevre, sahip olduğu değerleri, inanç ve tutumları, beklentileri, kişiliği, mesleğin yeteneklerine uygunluğu ve mesleğin geleceği hakkındaki görüşleri kariyer seçimini etkileyen sosyal ve psikolojik faktörlerdir (22,24). Bir hemşirelik öğrencisinin mezuniyet sonrası kariyer geleceğinde etkili olan faktörler arasında sahip olduğu değerler yer almaktadır. Öğrencilerin sahip oldukları bireysel ve profesyonel değerlerinin farkında olmamaları, kendi profesyonel rollerini algılamalarında ve kariyer yaşantılarında zorlanmalarına neden olacaktır. Bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinin profesyonel değerleri ile kariyer planları arasındaki ilişkiyi incelemek ve etkileyen faktörleri değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Yöntem

Araştırmanın Tipi

Bu çalışma, tanımlayıcı ve kesitsel tiptedir.

Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın evrenini, İzmir'de bir devlet üniversitesinin hemşirelik lisans programında öğrenim gören üçüncü ve dördüncü sınıf

öğrencileri (N=455) oluşturmaktadır. Çalışmada örneklem seçimine gidilmemiştir ve çalışmaya katılmayı kabul eden 324 öğrenci (katılım oranı %71,2) araştırma kapsamına alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veriler, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini içeren Birey Tanıtım Formu, öğrenci hemşirelerin profesyonel değerlerini değerlendiren Hemşirelerin Profesyonel Değerleri Ölçeği-Revize (HPDÖ-R) ve öğrencilerin olumlu kariyer planlama tutumlarını değerlendirmek amacıyla geliştirilen Kariyer Geleceği Ölçeği (KARGEL) kullanılarak araştırmacılar tarafından toplanmıştır.

Birey Tanıtım Formu: Literatür doğrultusunda araştırmacılar tarafından hazırlanmış olan form, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine ve hemşirelik bölümünü tercih etme nedenleri ve tercih sıraları gibi durumlarını belirlemeye yönelik 13 sorudan oluşmaktadır (25,26,27).

Hemşirelerin Profesyonel Değerleri Ölçeği-Revize: Hemşirelerin sahip olduğu değerleri ortaya çıkarmak amacıyla Weis ve Schank (2009) (28) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği Geçkil ve ark. (2012) (29) tarafından yapılmıştır. Yirmi altı maddeden oluşan ölçek beşli likert tipinde olup, 5 faktörlü (Faktör 1- Bakım Verme, Faktör 2-Profesyonellik, Faktör 3- Aktivizm, Faktör 4- Adalet, Faktör 5- Sadakat) bir ölçektir. Ölçekten alınabilecek toplam puanlar 26-130 arasındadır ve puanın artması profesyonel değerlere uyumun güçlü olduğunu gösterir. Ölçeğin Cronbach alfa değeri Weis ve Schank (28) ile Geçkil ve arkadaşlarının (29) yaptığı çalışmalarda 0,92, bu çalışmada ise 0,96 olarak bulunmuştur.

Kariyer Geleceği Ölçeği: Rottinghaus ve ark. (2005) (30) tarafından bireylerin olumlu kariyer planlama tutumlarını değerlendirmek amacıyla geliştirilen KARGEL, Türkçe'ye 2012 yılında Kalafat tarafından uyarlanmıştır. Toplam 25 maddeden oluşan ölçeğin, kariyer uyumluluğu (KU), kariyer iyimserliği (Kİ) ve iş piyasalarına ilişkin algılanan bilgi (AB) olmak üzere 3 alt boyutu vardır. Ölçek likert tipinde olup, 1 ile 5 arası (1=Kesinlikle Katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Emin Değilim, 4=Katılıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum) derecelendirme ile değerlendirilmektedir. KU alt boyutu ve Kİ alt boyutu 11'şer maddeden ve AB alt boyutu ise 3 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 15 olumlu, 8 olumsuz madde içermektedir. KU ve Kİ

alt boyutlarından alınabilecek en yüksek puan 55, en düşük puan 11, AB alt boyutundan ise en yüksek puan 15, en düşük puan 3'dür. Ölçeğin Cronbach alfa değeri Kalafat (2012) (25) tarafından 0,88, bu çalışmada ise 0,86 olarak bulunmuştur.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmadan elde edilen verilerin analizi SPSS 22.0 istatistik paket programında gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılan bireylerin sosyo-demografik özellikleri sayı ve yüzde dağılımları olarak verilmiştir. Yapılan normal dağılıma uygunluk analizi sonrasında; öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre HPDÖ puan ortalamalarını incelemek için Mann Whitney U ve Kruskal Wallis analizi, KARGEL ölçeği toplam puan ortalamalarını incelemek için varyans analizi ve bağımsız gruplarda t testi kullanılmıştır. Öğrencilerin HPDÖ ve KARGEL ölçeği toplam puan ortalamaları arasındaki ilişki ise korelasyon analizi ile incelenmiştir. Tüm istatistiksel analizlerde anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Etik Açıklamalar

Veriler, araştırmanın yürütüldüğü üniversitenin Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (tarih:25.04.2018, karar no:171) ve kurumdan izin alındıktan sonra, araştırmaya katılan öğrencilerin yazılı onamları alınarak toplanmıştır.

Bulgular

Çalışmaya katılan öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri ve HPDÖ ve KARGEL ölçeği toplam puan ortalamalarına göre dağılımları Tablo 1'de verilmiştir. Öğrencilerin yaş ortalaması $21,88 \pm 1,25$ yıl olup, %53,4'ü dördüncü sınıf, %73,5'i kadın, %88,3'ü Anadolu lisesi mezunu, %58'inin annesi ilkokul mezunu, %53,4'ünün babası ortaokul mezunu ve %73,8'inin geliri-giderine denktir. Öğrencilerin HPDÖ toplam puan ortalaması $109,87 \pm 16,91$, KARGEL ölçeği toplam puan ortalaması ise $89,93 \pm 11,97$ 'dur. Öğrencilerin cinsiyet ($p=0,106$; $p=0,799$), mezun olunan lise ($p=0,959$; $p=0,080$) ve anne-baba eğitim durumuna ($p=0,919$, $0,986$; $p=0,879$, $p=0,720$) göre HPDÖ ve KARGEL ölçeği toplam puan ortalamaları arasında fark bulunmamıştır. Aile gelir durumuna ($p=0,544$; $p=0,001$) göre HPDÖ toplam puan ortalamaları arasında fark bulunmazken, KARGEL ölçeği toplam puan

ortalamları arasında anlamlı fark vardır. Sınıf düzeylerine göre KARGEL ölçeği toplam puan ortalamaları açısından gruplar arasında fark bulunmazken ($p=0,295$), dördüncü sınıf öğrencilerinin HPDÖ puan ortalamaları üçüncü sınıf öğrencilerinden daha yüksek ve aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0,037$)

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyo-demografik Özelliklerine Göre HPDÖ ve KARGEL Toplam Puan Ortalamaları (n=324)

Değişkenler	Ort±Ss	HPDÖ TPO (109,87±16,91)	KARGEL TPO (89,93±11,97)
Yaş Ortalaması	21,88±1,25	r= 0,029 p=0,608	r=-0,003 p=0,958
	n (%)		
Cinsiyet			
Kız	238 (73,5)	111,11±15,54	89,82±11,40
Erkek	86 (26,5)	106,44±19,94	90,24±13,49
İstatistiksel analiz		MU=9032,000 p=0,106	t=-0,255 p=0,799
Mezun olunan lise			
Sağlık Meslek Lisesi	13 (4,0)	111,84±14,50	95,46±11,53
Anadolu Lisesi	286 (88,3)	109,73±17,25	89,90±11,71
Fen Lisesi	8 (2,5)	108,62±15,99	81,50±13,60
Düz ve Açıköğretim Lisesi	17 (5,2)	111,35±14,02	90,23±14,40
İstatistiksel analiz		KW=0,307 p=0,959	F=2,278 p=0,080
Anne eğitim durumu			
İlkokul/ortaokul ve altı mezunu	208 (64,2)	110,07±16,20	90,13±12,26
Lise mezunu	92 (28,4)	109,43±17,50	89,40±11,29
Üniversite ve üzeri mezunu	24 (7,4)	109,83±21,02	90,25±12,33
İstatistiksel analiz		KW=0,169 p=0,919	F=0,129 p=0,879
Baba eğitim durumu			
İlkokul/ortaokul ve altı mezunu	176 (54,3)	110,40±15,89	90,42±11,62
Lise mezunu	100 (30,9)	109,85±16,62	89,26±12,32
Üniversite ve üzeri mezunu	48 (14,8)	107,97±20,96	89,56±12,65
İstatistiksel analiz		KW=0,029 p=0,986	F=0,329 p=0,720
Ailenizin gelir durumu			
Gelir giderden az	25 (7,7)	113,16±14,71	81,68±15,21
Gelir-gidere denk	239 (73,8)	110,02±16,46	90,83±11,35
Gelir-giderden fazla	60 (18,5)	107,88±19,40	89,81±11,77
İstatistiksel analiz		KW=1,219 p=0,544	F=6,857 p=0,001
Sınıf			
3. sınıf	151 (46,6)	108,32±16,24	89,19±12,03
4. sınıf	173 (53,4)	111,22±17,41	90,58±11,91
İstatistiksel analiz		MU=11306,000 p=0,037	t=-1,048 p=0,295

HPDÖ: Hemşirelerin Profesyonel Değerleri Ölçeği, KARGEL: Kariyer Geleceği Ölçeği, TPO: Toplam Puan Ortalaması

(Tablo 1).

Öğrencilerin %53,4'ü ailesinde sağlık personeli olduğunu, %63'ü hemşirelik bölümünü isteyerek seçtiğini ve %56,2'si bölümü birinci sırada tercih ettiğini belirtmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin %41,1'i hemşirelik mesleğini sevdiği için bu bölümü tercih ettiğini ve %42,5'i mezuniyet sonrası klinik hemşiresi olarak çalışmak istediğini belirtmiştir. Hemşirelik bölümünü isteyerek seçen öğrencilerin HPDÖ ve KARGEL ölçeği toplam

Tablo 2. Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğine İlişkin Tercihlerine Göre HPDÖ ve KARGEL Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları

Değişkenler	n(%)	HPDÖ TPO	KARGEL TPO
Bölümü isteyerek seçme			
Evet	204 (63,0)	112,06±15,41	92,26±12,01
Hayır	120 (37,0)	106,15±18,69	85,97±10,84
İstatistiksel analiz		MU=9955,000 p=0,005	t=4,718 p=0,000
Tercih sırası			
Bir	182 (56,2)	111,68±14,68	90,35±11,20
İki	30 (9,3)	107,13±19,92	87,90±11,23
Üç	35 (10,8)	108,62±18,91	90,45±11,57
Dört	24 (7,4)	110,79±18,11	85,95±15,79
Diğer	53 (16,4)	105,62±19,77	91,11±13,16
İstatistiksel Analiz		KW=4,322 p=0,364	F=1,081 p=0,366
Ailede ya da akrabalarında sağlık personeli varlığı			
Var	173 (53,4)	110,73±17,82	91,20±11,22
Yok	151 (46,6)	108,88±15,81	88,48±12,65
İstatistiksel Analiz		MU=11749,500 p=0,119	t=2,054 p=0,041
Hemşirelik bölümünü tercih nedeni (n=298)*			
Mesleği sevdiği için	122 (41,1)	112,36 ± 15,53	93,86 ± 11,80*
İş imkânı fazla olduğu için	95 (32,0)	106,97 ± 18,81	86,72 ± 12,10
Puanı hemşirelik bölümüne yettiği için	42 (14,1)	110,35 ± 14,68	86,52 ± 11,31
Ailesi isteği için	38 (12,8)	107,28 ± 18,39	87,57 ± 9,93
İstatistiksel Analiz		KW=5,402 p=0,145	F=8,760 p=0,000
Mezuniyet sonrası ne yapmak istediği (n=287)*			
Klinik hemşiresi olarak çalışmak	122 (42,5)	108,99 ± 17,07	87,72 ± 12,10
Hem klinikte çalışmak ve hem de yüksek lisans yapmak	69 (24,0)	112,94 ± 15,39	91,82 ± 10,57
Akademisyen olmak	59 (20,6)	110,83 ± 16,05	95,01 ± 11,50*
Hemşirelik dışında başka mesleğe yönelmek veya hiçbir şey yapmamak	28 (9,8)	101,57 ± 21,34**	80,21 ± 9,70
Yönetici hemşire olmak	9 (3,1)	118,44 ± 13,48	93,00 ± 10,45
İstatistiksel Analiz		KW=9,880 p=0,042	F=9,816 p=0,000

*Tüm öğrenciler yanıtlamamıştır.

** İstatistiksel fark bu gruptan kaynaklanmaktadır.

HPDÖ: Hemşirelerin Profesyonel Değerleri Ölçeği, KARGEL: Kariyer Geleceği Ölçeği, TPO: Toplam Puan Ortalaması

puan ortalamaları istemeyerek seçen öğrencilere göre daha yüksek ve aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0,005$; $p=0,000$). Ailesinde veya akrabalarında sağlık personeli olan ($p=0,041$) öğrencilerin KARGEL ölçeği toplam puan ortalamaları ailesinde veya akrabalarında sağlık personeli olmayan öğrencilere göre daha yüksektir ve aralarındaki fark anlamlıdır.

Ailesinde veya akrabalarında sağlık personeli olma durumuna göre HPDÖ toplam puan ortalamaları arasında ise anlamlı bir fark bulunmamıştır. Öğrencilerin hemşirelik bölümünü tercih nedenleri sorgulandığında; hemşirelik mesleğini sevdiği için hemşirelik bölümünü tercih eden ($p=0,000$) öğrencilerde KARGEL ölçeği toplam puan ortalamaları daha yüksek ve aralarındaki fark anlamlıdır. Öğrencilerin hemşirelik bölümü tercih nedenlerine göre HPDÖ toplam puan ortalamaları arasında ise fark bulunmamıştır. Öğrencilerin hemşirelik bölümünü tercih sırasına göre HPDÖ ve KARGEL ölçeği toplam puan ortalamaları arasında fark bulunmamıştır. Mezuniyet sonrasında öğrencilerin ne yapmak istediklerine göre HPDÖ ve KARGEL ölçeği toplam puan ortalamaları incelendiğinde; yönetici olarak çalışmak isteyen hemşirelik öğrencilerinin HPDÖ toplam puan ortalaması, akademisyen olmak isteyen öğrencilerin ise KARGEL ölçeği toplam puan ortalaması en yüksek düzeydedir ve aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0,042$; $p=0,000$) (Tablo 2).

Öğrencilerin HPDÖ toplam puan ortalaması ile KARGEL ölçeği toplam puan ortalaması ve alt boyut puan ortalamaları

Tablo 3. Hemşirelik Öğrencilerinin HPDÖ ile KARGEL Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki

Değişkenler	KARGEL Ölçeği			
	TPO (89,93± 11,97)	KU (41,01± 6,07)	Kİ (39,42± 6,37)	AB (9,49± 2,00)
HPDÖ TPO (109,87±16,91)	$r=0,279$ p=0,000	$r=0,255$ p=0,000	$r=0,247$ p=0,000	$r=0,105$ $p=0,059$
Bakım verme (35,12±5,43)	$r=0,250$ p=0,000	$r=0,220$ p=0,000	$r=0,242$ p=0,000	$r=0,056$ $p=0,317$
Profesyonellik (28,38±5,10)	$r=0,259$ p=0,000	$r=0,248$ p=0,000	$r=0,207$ p=0,000	$r=0,137$ p=0,013
Aktivizm (21,02±3,70)	$r=0,249$ p=0,000	$r=0,212$ p=0,000	$r=0,235$ p=0,000	$r=0,093$ $p=0,094$
Adalet (12,69±1,88)	$r=0,268$ p=0,000	$r=0,268$ p=0,000	$r=0,221$ p=0,000	$r=0,087$ $p=0,118$
Sadakat (12,63±2,33)	$r=0,260$ p=0,000	$r=0,243$ p=0,000	$r=0,221$ p=0,000	$r=0,115$ p=0,039

HPDÖ: Hemşirelerin Profesyonel Değerler Ölçeği, KARGEL: Kariyer Geleceği Ölçeği, KU: Kariyer Uyumluluğu Kİ: Kariyer İyimserliği, AB: İş Piyasalarına İlişkin Algılanan Bilgi, TPO: Toplam Puan Ortalaması

arasındaki ilişki Tablo 3’de verilmiştir. Buna göre öğrencilerin HPDÖ toplam puan ortalamaları ve alt boyut puan ortalamaları ile KARGEL ölçeği toplam puan ortalaması, kariyer uyumluluğu ve kariyer iyimserliği alt boyut puan ortalamaları arasında pozitif yönde zayıf ilişki vardır ($p<0,05$). İş piyasalarına ilişkin algılanan bilgi alt boyut puan ortalaması ile profesyonellik ve sadakat alt boyut puan ortalamaları arasında pozitif yönde zayıf ilişki vardır ($p=0,013$; $p=0,039$) (Tablo 3).

Tartışma

Hemşirelerin sağlık bakımı sunarken karar verebilmeleri, kaliteli bakım sağlayabilmeleri ve mesleki sosyalleşme süreci için profesyonel değerlerinin gelişmiş olması gerekmektedir (31). Profesyonel değerler, lisans eğitimi boyunca öğrencilere kazandırılmaya çalışılmaktadır. Öğrenciler eğitim süreci içerisinde kazandıkları profesyonel değerler ile birlikte kendilerine uygun bir kariyer planı da oluşturmaya başlamaktadırlar. Hemşirelik öğrencilerinin profesyonel değerleri ile kariyer planları arasındaki ilişkiyi incelemek ve etkileyen faktörleri değerlendirmek amacıyla yürütülen çalışmada dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrencilerin üçüncü sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre daha fazla profesyonel değerlere sahip oldukları belirlenmiştir. Literatürde Öztürk-Dönmez ve Özsoy’un (32) 2016’da yaptığı çalışmada, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıfa göre profesyonel değerlerinde fark bulunmazken, Çevik ve Khorshid’in (2012) (33) yaptığı çalışmada dördüncü sınıf öğrencilerinin profesyonel değerleri üçüncü sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Çalışmanın yapıldığı okulda intömlük uygulaması nedeniyle dördüncü sınıf öğrencileri daha fazla klinik uygulama yapmaktadır. Dördüncü sınıf öğrencilerinin klinik deneyimlerinin daha fazla olması, müfredatta yer alan hemşirelik derslerinin tamamını almış ve meslek hayatına daha yakın olmaları nedeniyle profesyonel değerlerin kazanılmış ve gelişmiş olması beklenen bir sonuçtur. Çalışmanın sonucunu destekler nitelikte Bang ve ark.’nın (2011) yaptığı çalışmada, öğrencilerin öğrenme deneyimlerinin artmasıyla profesyonel değerlerin toplam puanını arttığı sonucuna varılmıştır. Çalışmada cinsiyete göre HPDÖ toplam puan ortalamaları arasında fark bulunmamıştır. Bu sonuca paralel olarak Parvan ve ark.’nın (2012)

yaptığı çalışmada da cinsiyet ve profesyonel değerler arasında fark bulunmamıştır. Hemşirelik mesleğini severek ve isteyerek yapmak hem mesleğin gelişmesinde hem de profesyonelleşmesinde önemli bir etkidir. Bu çalışmada hemşirelik bölümünü isteyerek seçen öğrencilerin istemeyerek seçenlere göre daha fazla profesyonel değere sahip oldukları belirlenmiştir. Sonuç ile paralel olarak Altunkürek ve ark.'nın (2017) (34) yaptığı çalışmada hemşirelik mesleğini isteyerek seçen öğrencilerin mesleki uyumluluğunun daha iyi olduğu saptanmıştır. Öztürk-Dönmez ve Özsoy'un (2016) (32) yaptığı çalışmada da hemşirelik bölümünü isteyerek seçen öğrencilerin HPDÖ toplam puan ortalamasının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bang ve ark.'nın yaptığı çalışmada da profesyonel değerlerin öğrencinin mesleğe olan ilgisi ve isteği ile ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır. Çalışmada mezuniyet sonrasında yönetici hemşire olarak çalışmak isteyen hemşirelik öğrencilerinin daha yüksek düzeyde profesyonel değerlere sahip olduğu belirlenmiştir. Altunkürek ve ark.'nın (34) yaptığı çalışmada da mezuniyet sonrası yönetici hemşire, klinik hemşiresi veya eğitim hemşiresi olarak klinikte çalışmak isteyen öğrencilerin mesleğe uyumluluk düzeyinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmanın aksine Öztürk-Dönmez ve Özsoy'un (32) yaptıkları çalışmada mezuniyet sonrası öğrencilerin kariyer planlarına göre profesyonel değerleri arasında fark bulunmamıştır. Yönetici pozisyonunda çalışmak isteyen öğrencilerin profesyonel değerlerinin daha olumlu olması genel olarak örneklem grubundaki öğrencilerin mesleği isteyerek ve sevdiği için tercih etmeleri ve dolayısıyla mesleği geliştirmek adına yönetim alanında söz sahibi olmak istemelerinden kaynaklanmış olabileceği düşünülebilir.

Lisans eğitimi sürecinde öğrencilerin kariyer planlaması yapması, mezuniyet sonrası çalışmak istediği alan ile ilgili yeteneklerini geliştirmesine, iş yaşamına daha kolay adapte olabilmesine katkı sağlar. Kariyer geleceği hakkında bilgi sahibi olan, kariyer planı doğrultusunda ilerleyen öğrencilerin profesyonel yaşamda daha başarılı olmasının yanı sıra iş doyumunu da daha fazla olmaktadır (35). Öğrencilerin kariyer gelecek planlarını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bu çalışmanın sonucuna göre ailenin gelir durumuna, ailede ya

da akrabalar arasında sağlık personeli bulunmasına ve hemşirelik bölümünü isteyerek tercih etme durumuna göre kariyer planlama tutumları arasında fark vardır. Karadaş ve ark.'nın (2017) (36) yaptığı çalışmada öğrencilerin KU ve Kİ alt ölçek puan ortalamalarının yüksek olduğu ve bu sonucunda öğrencilerin çoğunluğunun hemşirelik mesleğini kendi isteği ile tercih etmesinden kaynaklandığı belirtilmiştir. Literatürde ailenin gelir durumu, ailede ya da akrabalar arasında sağlık personeli bulunma değişkenlerine göre kariyer geleceği arasındaki ilişkiyi inceleyen başka çalışmalara rastlanmamıştır. Hemşirelik mesleğinde kariyer planı konusu, yeni yeni önem kazanmaya başladığından bu konuda yapılmış çalışmalar kısıtlıdır. Öğrencilerin hemşirelik bölümünü tercih sırası ve öğrenim gördüğü sınıfa göre kariyer planlama tutumları arasında fark bulunmamıştır. Yapılan çalışmaya benzer şekilde Karadaş ve arkadaşlarının (36) yaptığı çalışmada öğrencilerin hemşirelik bölümünü tercih sırası ve öğrenim gördüğü sınıfa göre, Büyükyılmaz ve arkadaşlarının (2016) (37) yaptığı çalışmada da öğrenim görülen sınıf düzeyine göre kariyer planlama tutumları arasında fark bulunmamıştır. Dördüncü sınıf öğrencilerinin kariyer planlama tutumlarının üçüncü sınıf öğrencilerine göre daha yüksek olması beklenirdi. Bu sonuca göre öğrencilerin kariyer planlamasına yönelik hizmetlere ilgisinin ve katılımının yetersiz olduğu düşünülebilir. Hemşirelik bölümü tercih nedenlerine göre öğrencilerin kariyer tutumları incelendiğinde; hemşirelik mesleğini severek tercih eden öğrencilerin kariyer planlarının daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre mezuniyet sonrası akademisyen olmak isteyen öğrencilerin KARGEL ölçeği toplam puan ortalaması en yüksek düzeydedir. Fakat literatürde öğrencilerin hemşirelik bölümünü tercih nedeni ve mezuniyet sonrası planları ile kariyer tutumları arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaya rastlanmamıştır.

Mesleğin profesyonelleşme sürecinde kariyer planlama ve geliştirme konusu, üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. Öğrencilerin kariyer planının belli olması, profesyonel değerlerin kazanılması ve mesleki farkındalığın arttırılması açısından önemlidir (38,34). Öğrencilerin profesyonel değerlere uyumu arttıkça olumlu kariyer planlamaları da

artmaktadır. Çalışmaya göre öğrencilerin HPDÖ toplam puan ortalamaları ve alt ölçek puan ortalamaları ile KARGEL ölçeği toplam puan ortalaması ve kariyer uyumluluğu ve kariyer iyimserliği alt ölçek puan ortalamaları arasında pozitif yönde zayıf ilişki; iş piyasalarına ilişkin algılanan bilgi alt ölçek puan ortalaması ile profesyonellik ve sadakat alt ölçek puan ortalamaları arasında pozitif yönde zayıf ilişki bulunmuştur. Literatürde hemşirelik öğrencilerinin profesyonel değerleri ile kariyer tutumları aralarındaki ilişkiyi inceleyen çalışma sayısı oldukça kısıtlıdır. Yalnızca Altunkürek ve arkadaşlarının (34) yaptığı çalışmada mesleki uygunluk alt ölçeği puan ortalaması yüksek olan öğrencilerin olumlu kariyer planlamasına sahip olduğu saptanmıştır. Paralel olarak Karadaş ve arkadaşlarının (36) yaptığı çalışmanın sonuçlarına göre kariyer uyumu ve iyimserlik düzeyinin yüksek olması, öğrencilerin profesyonel gelişimini olumlu yönde etkilediği yorumlanmıştır. Bu çalışmada öğrencinin sahip olduğu profesyonel değerlerinin artmasının, olumlu kariyer tutumu elde etmesine katkı sağlayacağı sonucu elde edilmiştir. Bu sonucun örnekleme alınan öğrencilerin çoğunluğunun hemşirelik bölümünü ilk sırada tercih etmiş olması, mesleği isteyerek ve sevdiği için tercih eden öğrenci sayısının fazla olması ve mezuniyet sonrası hemşirelik mesleği dışında farklı alanlara yönelmek isteyen öğrenci sayısının az olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Öğrencilerin kazandığı profesyonel değerler ile olumlu kariyer planları arasında birbirini tamamlayan bir döngü vardır. Öğrencinin sahip olduğu profesyonel değerler, mezuniyet sonrası kariyerini planlamasında ve mesleki sosyalleşme sürecinde önemli bir faktördür. Yapılan araştırmaya göre profesyonel değerleri yüksek olan öğrencilerin daha olumlu kariyer tutumları olduğu; olumlu kariyer planı olan öğrencilerin de yüksek düzeyde profesyonel değerlere sahip olduğu sonucuna varılabilir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre mesleği isteyerek ve severek tercih etme, hem profesyonel değerlerin kazanılmasında hem de kariyer planlamasında etkilidir. Bu nedenle üniversite adaylarına hemşirelik mesleğinin değerleri ve geleceği tanıtılmalı, lisans eğitiminde ilk yıllardan itibaren hemşirelik öğrencilerine mesleğin profesyonel değerlerinin kazandırılması

hedeflenmelidir. Ayrıca öğrencilerin hemşirelik bölümü tercih nedeni ve mezuniyet sonrası planları ile kariyer tutumları arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar yapılmalıdır.

Kaynaklar

1. Ay FA. Mesleki Temel Kavramlar. In: Sağlık Uygulamalarında Temel Kavramlar ve Beceriler. İstanbul. 6. Baskı.: Nobel Tıp Kitabevi; 2015.
2. Görüş S, Kılıç Z, Ceyhan Ö, Şentürk A. Hemşirelerin Profesyonel Değerleri ve Etkileyen Faktörler. J Psychiatr Nurs. 2014; 5(3): 137-142.
3. Yayla A, Özlü ZK, Gümüş K, Sevinç G, Khaghanı E. İki Farklı Kültürdeki Hemşirelerin Profesyonel Değerlerinin İncelenmesi: Farklı İki Ülke Örneği. Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi. 2015; 5:19-33.
4. Vicdan AK. Hemşirelikte Profesyonellik. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi Sempozyum Özel Sayısı. 2010; 261-3.
5. Altıok HÖ, Üstün B. Profesyonellik: Kavram Analizi. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi. 2014; 7(2): 151-155.
6. Milton CL. Professional Values in Nursing Ethics: Essential or Optional in The Global Universe?. Nurs Science Q.2007; 20(3): 212-215.
7. Altun İ. Nursing Values. Nursing Education Challenges in The 21st Century. 2008; 9: 243-270.
8. Lin Y, Wang L. A Chinese Version of The Revised Nurses Professional Values Scale: Reliability and Validity Assessment. Nurse Education Today. 2010; 30: 492-498.
9. Dönmez B. Öğretmenlik Mesleki Değerlerinin Aşınma Sürecine İlişkin Bir Değerlendirme. Eğitim-Bir-Sen. 2011; 7(19): 3-8.
10. Rassin M. Nurses' Professional and Personal Values. Nurse Education Today. 2008; 15: 614-629.
11. Kaya H, Isık B, Senyuva E. Nursing Students' Individual and Professional Values. Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences. 2012; 15(1), 18-26.

- 12.Orak NŞ, Alpar ŞE. Hemşirelerin Profesyonel Değerleri Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. MÜSBED. 2012; 2(1):22- 31.
- 13.Weis D, Schank MJ. An Instrument to Measure Professional Nursing Values. J Nurs Scholarsh. 2000; 32(2):201-204.
- 14.Kaya A. Antalya İl Merkezi Hastanelerindeki Yönetici Hemşirelerin Profesyonel Değerler Algısı ile İş Doyum Düzeylerinin İncelenmesi (Yüksek lisans tezi). Antalya: Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2013.
- 15.Orak N. İstanbul İlindeki Hemşirelerin Profesyonel Hemşirelik Değerleri ve Etkileyen Faktörlerin Analizi (Doktora tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2005.
- 16.Kaya H, Kaya N, Şenyuva E, Işık B. Personal Values of Baccalaureate Nursing Students in Turkey. International Journal of Nursing Practice. 2012; 18(6): 527-536.
- 17.Karadağlı F. Hemşirelik Öğrencilerinin Profesyonel Değer Algıları ve Etkileyen Faktörler. Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2016; 9(2): 81 – 91.
- 18.Arslan H, Alpar ŞE, Karabacak Ü, Engin F, Orak NŞ. Hemşirelikte Değişim Felsefesi.I. Uluslararası, VIII. Ulusal Hemşirelik Kongresi Kongre Kitabı; 2001 Oct 29- Nv 2; Antalya
- 19.Çelik S, Ünal Ü, Saruhan S. Cerrahi Kliniklerde Çalışan Hemşirelerin Mesleki Profesyonelliklerinin Değerlendirilmesi. Florence Nightingale Journal of Nursing. 2012; 20(3):193-9.
- 20.Türk Dil Kurumu (Internet) (Erişim Tarihi: 02.04.2018). Erişim adresi: <http://www.tdk.gov.tr/index>.
- 21.Dündar G. Kariyer Geliştirme. Sadullah ÖZ, editör. İnsan Kaynakları Yönetimi. İstanbul: Beta; 2013: 268-298.
- 22.Kabanya CN, Mwaniki P. Factors Influencing The Choice Of Nursing Career Among Newly Admitted Nursing Students in Campuses Of A Medical Training Institution in Kenya. Journal of Nursing and Care.2016; 5: 366.
- 23.Yılmaz İA, Dursun B, Pektaş K, Altay A. Üniversite Öğrencilerinin Kariyer Seçimlerinin Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi: Pınarhisar MYO Örneği. Electronic Journal of Vocational Colleges. 2012; 2(2): 9-21.
- 24.Özen Y. Kişisel Sorumluluk Bağlamında Kariyer Seçimini Etkileyen Sosyal Psikolojik Faktörler. Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi Teori ve Uygulama. 2011; 2(3): 81-96.
- 25.Kalafat T. Kariyer Geleceği Ölçeği (KARGEL): Türk Örnekleme İçin Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi. 2012; 4(38): 169-179.
- 26.Yılmaz AA, İlce A, Cicek SC, Yuzden GE, Yigit U. The Effect Of A Career Activity on The Students' Perception of The Nursing Profession And Their Career Plan: A Single-Group Experimental Study. Nurse Education Today. 2016; 39, 176-180.
- 27.Alkaya SA, Yaman Ş, Simones J. Professional Values And Career Choice of Nursing Students. Nursing Ethics. 2017; 25(2): 243-252.
- 28.Weis D, Schank MJ. Development And Psychometric Evaluation Of The Nurses Professional Values Scale-Revised. J Nurs Meas. 2009;17(3): 221-231
- 29.Geçkil E, Ege E, Akin B, Göz F. Turkish Version Of The Revised Nursing Professional Values Scale: Validity And Reliability Assessment. Japan Journal of Nursing Science. 2012; 9(2): 195-200.
- 30.Rottinghaus PJ, Day SX, Borgen FH. The Career Futures Inventory: A Measure Of Career-Related Adaptability And Optimism. Journal of Career Assessment. 2005; 13(1): 3-24.
- 31.Weis D, Schank MJ. Professional Values: Key To Professional Development. J Prof Nurs. 2002; 18(5): 271-275.
- 32.Öztürk-Dönmez R, Özsoy S. Factors Influencing Development Of Professional Values Among Nursing Students. Pakistan Journal of Medical Sciences. 2016; 32(4): 988.
- 33.Çevik K, Khorshid L. Hemşirelik Öğrencilerinin Profesyonel Davranışları Uygulayabilme Durumlarının Belirlenmesi. Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi. 2012; 28(2): 23-30.
- 34.Altunkürek ŞZ, Gençbaş D, Çiçek H, Bebiş H, Özdemir S. Hemşirelik Öğrencilerinin Mesleği Tercih Etme Durumları İle Mesleki Kariyer Planları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi. 2017; 6(2): 74-82.
- 35.Akoğlan-Kozak M, Dalkıranoglu T. Mezun Öğrencilerin Kariyer Algılamaları: Anadolu

- Üniversitesi Örneği. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 2013; 13(1): 41-52.
- 36.Karadaş A, Duran S, Kaynak S. Hemşirelik Öğrencilerinin Kariyer Planlamaya Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi. SDÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi. 2017; 8 (1): 1-8.
- 37.Büyükyılmaz O, Ercan S, Gökerik M. Öğrencilerin Kariyer Planlama Tutumlarının Demografik Faktörler Açısından Değerlendirilmesi: Karabük Üniversitesi İşletme Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. Journal of the Human and Social Science Researches. 2016; 5(7): 2065-2076.
- 38.Arslan E, Özsoy S, Erkin Ö. Hemşirelik Öğrencilerinin Kariyer Planlamaya Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi. 2013; 29(3):1-9.
- 39.Bang KS, Kang JH, Jun MH, Kim HS, Son HM, Yu SJ et al. Professional Values İn Korean Undergraduate Nursing Students. Nurse Education Today. 2011; 31(1), 72-75.
- 40.Parvan K, Zamanzadeh V, Hosseini FA. Assessment of Professional Values Among Iranian Nursing Students Graduating in Universities With Different Norms of Educational Services. Thrita Journal Of Medical Sciences. 2012.